

הלכות שבת שכי-שכא

תקומ

כה, פוקקין את הכיב בסודרין ובכל דבר המיטלטל כדי שלא יצופו המים על האוכלין ועל הכלים^ה לפי שאינו הושש אם יצאו מים מועטים לפיכך אינו דוחק הרבה^ה ולא יבא לירי סחימה בפסוק רישה^ה:

כו מותר ליתן כרכום כתבשול ואין לחוש משום צובע^ה שאין צביעה באוכלים^ה:

כז האוכל תותים או שאר פירות הצבועים צריך ליהרר שלא יגע בידיו צבועות בבגדיו או במפה משום איסור צביעה^ה ואע"פ שמקלקל הוא וכל המקלקלין פטורים^ה מכל מקום איסור מדברי סופרים^ה ויש מקילין^ה משום שאינו אלא דרך לבדוק ואין בו משום צובע כלל ויש להחמיר^ה וכל שכן בבגד אדום שאינו מתקלקל כלל^ה.

אבל אם צובע תרו במשקה הפירות אין בכך כלום שאין צביעה באוכלין^ה וכן מה שצובע בהם פניו וידיו אין לחוש כלל שאין צביעה אלא בדבר שדרכו לצבעו^ה ולא אסרו לאשה להעביר סרק על פניה משום צובע^ה כמו שנתבאר בסיומן של^ה אלא מפני שהאשה דרכה בכך^ה וכן לכוול את העינים שאסרו בין לאיש^ה בין לאשה משום צובע^ה מפני שדרכם בכך:

כח אין איסור מן התורה אלא הצובע בצבע המתקיים אבל צבע שאינו מתקיים כלל כגון שהעביר ששר או סרק על גבי ברזל ונחשת וצבעו פטור שרתי אתה מעבירו לשעתו ואינו צובע כלום^ה ומכל מקום אסור מדברי סופרים^ה:

שכא דיני תולש בשבת ודין מוחן ודין תקוני מאכל או מעבד ולש ובו מ"ז סעיפים:

א חבילי פיאח איזוב וקורנית הכניסן לייבשן לעצים אין מסתפקין מהן בשבת^ה הכניסן למאכל בהמה^ה או אפילו הכניסן בסתם הרי סתמן ג"כ למאכל בהמה^ה ומותר

רנט אגוד ח' תפר, הובא בדרכי חשה את כ. שרית רביז' ח' קלא.

רס ח"א סקב"ד.

רסא מ"א סקב"ה. וראה גם מ"א ח' שכת סקב"ב. וראה גם לקמן שם (שמתקנו).

רסב שבלי הלקט שם. ש"ע שם.

רסג דא"ן שם. הובא בשבלי הלקט שם. ח"א סקב"ה.

רסד ברייתא ז'ה, א.

רסה סוף דמ"י בעשיר לא הגיע לידנו, וראה מור וש"ע שם סב"ה.

רסו רא"ש שם. מ"א שם. וראה גם מ"א ח' שג סקב"ב.

רסז ראה לקמן ח' שכת סב"א ח"ג.

רסח רבי אבהו ז'ה, רע"א. ש"ע ח' שג סב"ה. וראה רמב"ם פכ"ג ד"ב. כ"י ח' שכת ר"ה ואין רבינו מ"א ח' שכת סקב"ג.

רסט רמב"ם פ"ב ה"ג. ח"א סקב"ה. וראה גם לקמן ח' שג ס"ח (במלאכת תרומה).

ער משמעות הרמב"ם שם. וראה גם לקמן שם.

סיומן שכא

א ברייתא קמח, א ורש"י ד"ה הכניסן, מור וש"ע ח' ס"א.

ב ברייתא שם. מור וש"ע ח' שם.

ג תוס' שם ד"ה הכניסן, ח"א סקב"א.

רנא תוספותא עירובין פ"ה ה"ה. רמב"ם פכ"ב הכ"א. הובא כ"י סוף דמ"י ומ"א סקב"ג.

רנב ב"י שם. מ"א שם.

רנג ראה ב"י שם. וראה לעיל סב"ב.

רנד אחר מאבות מלאכות, כולעיל ח' שיה ס"ל ח"ג.

רנה (ה"שיל [שבלי הלקט] ח' פג. ש"ע ס"א.

רנו דא"ש ח"ב. רא"ש השלם ח' רעד (קל, ב). הובא בשבלי הלקט ח' פג. וכן דעת הרוזח ח' ע וכל

בו ח' לא (ב) ומהר"ם הקנסי ח' קג. ש"ע ח' כ"ב כשם יש מי שאומר. נ"י לקמן סוף ח' שכת סב"ג. וראה לעיל ח' שג שמוביה בק"א שאם הוא בר מותר לכך

מותר שאין דרך צביעה בכך. וראה שבת כהלכה פ"ד ביאורים אות ג.

רנז משנת קה, ב.

רנח רא"ש שם. ומהר"ם הקנסי שם. ח"א שם ח' שכת סקב"ב. וראה גם לקמן שם. וראה לעיל ח' שג

בק"א: הא אסור לגע בידיו צבועות במפה היינו משום שהמפה זריכה בצביעה ואילו דיה עושה כן שלא כדרך

לכלוך היתה מלאכה גמורה ודיה. טתקן ועכשיו הוא ג"כ עושה המלאכה ענמה באורה מפה ענמה אלא שהוא

מקלקל ומ"מ מניין מלאכה הוא עושה לכן אסור מ"מ ... אותו מנע שנצבע צביעתו גיברת יפה לראית העין

הילכך דנו כחצי שיעור שאסור אפילו במקלקל.

הלכות שבת שכא

תקס

להסתפק מהו וקומם ואוכל ביד אבל לא בכלי¹ כדרך חול² ומולל השרכיטין כראשי אצבעותיו לאכול הורע שבתוכו אבל לא בכל היד³ כדרך שהוא עושה בחול⁴:

ב המעבר את העור הוא מאבות מלאכות⁵ שכן במשכן היו מעבדין עורות תחשים⁶ ואילים והמולח את העור חייב משום מעבד⁷ שהמלחה היא מצרכי העיבוד⁸.

אבל המולח בשר⁹ חי אפילו מולחו הרבה¹⁰ כדי שיתקיים זמן מרובה ולא יסריח פמור שאין עיבוד באוכליו¹¹ מן התורה אבל מדברי סופרים יש עיבוד באוכלין¹² ולכן אסור למלוח בשר חי אפילו כדי לאכלו חי בשבת¹³ (אם עדיין לא נמלח להכשרו מדמו¹⁴) לפי שהמלח מועיל לבשר חי¹⁵ (שלא נמלח עדיין) לרכבו¹⁶ ולתקנו ולהכשירו לאכילה¹⁷ ודומה לעיבוד¹⁸ ואין צורך לומר שאסור למלחו כדי שיתקיים ולא יסריח¹⁹ אפילו במקום הפסד²⁰ מרובה ואפילו נמלח והוכשר כבר מדמו וכן שאר דברים²¹ אסור למלוח בשבת כדי שיתקיימו אפילו במקום הפסד מרובה:

ג וכן אסור לעשות מי מלח מרובים²² או שאר משקין²³ עם מלח מרובים לתת לתוך הכבשים²⁴ דהיינו מיני ידקות או שאר דברים שכובשים להתקיים²⁵ (אפילו יאכל מהם גם לאלתר שאינו מורה כשביל החול לכד מכל מקום) כיון שכובש אותם להתקיים דומה לעיבוד שהמלח מקיימן²⁶ ויש אומרים²⁷ שהכובש אסור מפני שהוא כמכשיל מדברי סופרים.

ואפילו לעשות מי מלח או שאר משקין עם מלח שלא לתת לתוך הכבשים אלא למבול בהם את פתו ולתת לתוך התבשיל אסור לעשות מהם הרבה ביותר²⁸ דהיינו לעשות כבת אחת לצורך מבול ב²⁹ סעודות³⁰ אלא מעט לצורך סעודה אחת בלבד³¹ (מפני שכשהוא עושה מהם הרבה נראה כאלו עושה אותם לכבישה³²) ואפילו לצורך סעודה אחת אינו רשאי לעשות אלא סמוך לסעודה אבל לא מסעודה לסעודה³³ מפני שאסור למלוח שום דבר להניחו שלא לאכלו לאלתר כמו שיתבאר³⁴ ואפילו אם נותן בהם

ד כריתא שם. מור ושליע שם.
ה רש"י שם ד"ה שלא. לבוש ס"א.
ו חכמים בכריתא שם ורש"י ד"ה האי. מור ושליע שם.
ז רש"י שם. ת"א סק"ב. עיין לעיל ס"ו שיש ס"ט.
ח רש"י שם בפירוש דברי חכמים בכריתא.
ט חכמים בכריתא שם.
י חשונה נגז, א. רמב"ם פ"ו ה"א. בענין מעבר ראה לקמן ס"ו שם ס"ה.
יא רש"י שם ד"ה הצד.
יב ראה נמרח נגז, ב. וראה רמב"ם פ"א ה"ה.
יג רש"י שם ד"ה הינו. וראה רמב"ם שם.
יד רבא שם.
טו רש"י שם ד"ה רבקה.
טז רבא שם. רמב"ם שם. וראה לקמן ס"ו תצט"ו מ"ט: אע"פ שאין עיבוד באוכלין כמ"ש בס"י שאז מ"ט דבר שאינו אוכל נגזר כגון חלבם, המולחין חייב משום מעבר. וראה גם לקמן ס"ו תק סוף ס"ג.
יז תוס' שם ד"ה אין ממ"ג ל"ת סה (מו, ב).
יח תוס' חולין ד, א ד"ה ונסבין. רא"ש שם פ"א ס"ו ט' כמפ. ר"ן שם (ה, א) ד"ה נגז' תשומת. מ"א סק"ג.
יט ראה תוס' רש"י שם. וראה אליה רבה סק"ט בשם רבינו ירוחם. וראה מ"ט וציונים.
כ ר"ן פ"ק דחולין שם.

מא ת"א שם (ד"ה ומ"ב).
מב ר"ן שם. מ"א שם.
מג מ"א שם.
מד שובלי הלקט ס"ו פת. הובא ב"י ד"ה כתוב ומ"א סק"ג. בשבלי הלקט שם.
מה מ"א שם.
מו ראה אליה רבה סק"ט.
מז חשונה קח, מוע"א וכגמ' שם ע"ב. מור ושליע ס"ב.
מח הגהות סת"ק ס"ו רפא אות י'. ת"א סק"ג.
מט בכריתא שם. מור ושליע שם.
ל רש"י שם ד"ה כבשין. ר"ן שם (לה, מוע"ב). עיין תוס' ירוש' פ"ד מ"ב.
לא מור ולבוש ס"ב.
לב רמב"ם פ"ב ה"י. שליע ס"ג. עיין תוס' ירוש' שם.
לג אחרונים בס"י תונגז – ראה מ"ז שם סק"ג וה"י סק"ג. וראה גם לקמן שם ס"ט (ישם מצ"ן לבאן).
לד עולת שבת סק"א.
לה ר"ן (לש, רע"א) ד"ה הלך. מ"א סק"ה. וראה לקמן שם גבי פסח שחל בשבת.
לו עיין ת"א ס"ו שכא סק"ה. ועיין רש"י בדברי רבי יוסי מר"ה והלא, ודו"ק. ועיין ב"י מר"ה ואם.
לז ת"א סק"ה.
לח מע"ה ה.

הלכות שבת שכא

תקסא

שמן²⁷ בין נתינת המים לנתינת המלח והשמן מעכב שאין המלח מתערב יפה עם המים ומתיש את כחו מהיות מי מלח עזין²⁸ אעפ"כ אסור.

ואם נתן ב' שלישי מלח ושליש מים²⁹ או שאר משקים אסור לעשות אפילו מעט³⁰ לצורך מבויל סעודה זו³¹ מפני שנראה בעושה מוריים³² לכבוש בו דגים שדרכו של מוריים לעשותו כך³³ ואסור לכבוש בשבת משום עיבוד או משום בישול כמו שנתבאר: ד' כל דבר שהמלח מועיל לו לשנית את מכונו³⁴ לרכבו³⁵ או להקשותו³⁶ או להפיג מרירותו³⁷ וכיוצא בענין זה כגון צננן³⁸ ובצל ושום³⁹ וכיוצא בהם⁴⁰ מדברים התריסים⁴¹ שכשהם שוהים במלח הם מויעים ויוצא מרירותם⁴² ונעשים קשים⁴³ וכן פולין ועדישים שנתבשלו בקליפתן⁴⁴ שהמלח מרכך הקושי שיש בהם מצד קליפתן⁴⁵ וכן מיני קשואים (שקורין אוגערקע"ס) היין שהמלח מועיל להם⁴⁶ וכן כל דבר שרגילים לעשות ממנו כבשים⁴⁷ אסור למלוח מהם יותר מחתיכה לבדה⁴⁸ כדי לאכלה לאלתר⁴⁹ שכשהוא מולח ב' חתיכות יחד וכל שכן יותר הרי זה נראה ככובש כבשים⁵⁰.

ואפילו חתיכה אחת של צננן וכיוצא בו אסור לטבלה במלח להשהותה הרבה במלחה⁵¹ כדי שיצא מרירותה אחר שתויע כי זהו דומה לעיבוד⁵² אבל מותר להמביל אפילו כמה חתיכות כל אחת ואחת לבדה ולהניחה לפניו כדי לאכלם לאלתר זו אחר זו כלי שהיו כל כך ק"ס ואף אם הן משתהין שעה מועטת ומזיעין קצת אין בכך כלום⁵³ ובלבד שלא ישאה אותם זמן ארוך אפילו באותה סעודה עצמה כגון מתחלת הסעודה עד סופה⁵⁴ כדי שזיעו הרבה שזהו דומה לעיבוד ואסור אפילו בחתיכה אחת לבדה⁵⁵.

ויש אוסרים⁵⁶ להשהות כלל במלח אפילו שעה מועטת אפילו חתיכה אחת לבדה ולכן אסור לטבול ב' חתיכות אחת אחת לבדה ולהניחן לפניו לאכלן מיד זו אחר זו כי עד שיאכל הראשונה תשנה השנייה במלחה ואינו מותר אלא לטבול חתיכה ולאכלה תיכף ומיד וכן נהוג⁵⁷ וכן הדין בכל דבר שהמלח מועיל לו ולפי סברא האחרונה אין המעם כמה שאסרו למלוח כמה חתיכות ביחד מפני שנראה ככובש כבשים אלא משום שעד שיאכל הראשונה תשנה השנייה במלחה וכיון שהמלח מועיל לה הרי זה דומה לעיבוד⁵⁸.

לט מ"א שם, וראה גם אליה וזמא ק"ה.

מ רש"י במשנה שם ד"ה ואלו.

מא אביי בגמ' שם, טור וש"ע ס"ב.

מב ר"ן שם, טור וש"ע שם.

מג ר"ן שם.

מד רמב"ם שם, לבוש ס"ב.

מה ב"י ד"ה ואם, לבוש שם.

מו ט"ז סק"ה, ולא רק לתת מעם (כמו בנינו קשואים

הלקמן), וראה ב"י השלחן ס"י קבח סק"ב (כאמנע).

מז מ"ו סק"ז, וראה גם לעיל ס"ב.

מח ראה רש"י ק"ה, ב' ד"ה אין מולחין.

מט ראה מ"ו סק"א.

נ בריוחא שם, טור וש"ע ס"ג.

נא ט"ז סק"ב.

נב רמב"ם פ"ב ה"י, מ"ו שם.

נג מ"ו סק"ה.

נד מ"ו סק"א.

נה רש"י שם.

נו טור וש"ע ס"ז.

נז ט"ז סק"ג.

נח מ"א סק"ג.

נט מ"ז סק"ה לדעת הרמב"ם, מ"א סק"ז.

ס רש"י שם ד"ה מולח, ר"ן שם (ל"ט, א) ד"ה אין.

סא מ"ז סק"א.

סב רמב"ם שם, טור"ע ס"ג.

סג תרומת הדשן ח"א סי' נה, ומשמעותו רש"י שם.

סד ט"ז שם.

סה תרומת הדשן שם, של"ע ס"ד בשם י"ט שו"ת שכתב.

טו ט"ז שם.

טז תרומת הדשן שם.

טז מ"ו שם.

טט ראב"ן סי' עגב, הובא בליה וזמא סק"ב, בית ד"ה

אמור, מ"א סק"ז.

ע ב"ח שם, מ"א שם.

עא ערוך בית וזמא שם, אבל לפי דעת הס"ז שם צ"ע.

הלכות שבת שכא

תקסב

לפיכך מה שנהגו לחתך צנזן דק דק²⁷ ונתנין אותו בקערה ומולחין אותו ושופכין עליו חומץ אין איסור בדבר²⁸ אע"פ שהוא דומה למולח הרבה החיובות ביחד שאסור אפילו כדי לאכול לאתרו מכל מקום כיון שאין משהין אותן כלל במלח לבדו אלא שופכים עליהם מיד חומץ וימינם אחרים אינו דומה לעיבוד²⁹ וכל שכן אם שופכים שם שמן³⁰ שהשמן מתייש את כח המלח³¹ ומכל מקום צריך לזהר לשפוך את השמן או את החומץ תיכף ומיד אחר המליחה³².

אבל מה שנהגו קצת שעושים ירק (שקורין שלאמ"ן) שמולחין הירק תחלה בפני עצמו ומשהין אותו כך ומסננים המים שיוצאים ממנו ואח"כ מערבין אותו עם שמן וחומץ והו איסור גמור ודומה יותר לעיבוד כיון שהוא ממתין עד שיקבל הטוב המלח³³:

ה כל דבר שאין המלח מועיל לו לשנות טבעו אלא שהוא נותן בו מעט בלבד³⁴ כגון ביצה³⁵ ובשר³⁶ [מותר למלחן ומכל מקום³⁷] אסור למלוח כדי להניח לסעודה אחרת³⁸ ויש מי שאומר³⁹ שאם יש איזה צד שטוב לו שימליחנו עכשו ממה שימליחנו אחר כך סמוך לאכילה כגון שעכשו הוא חם קצת⁴⁰ ויקבל המלח כטוב יותר אין איסור בדבר (ויש לסמוך על דבריהם להקל בדברי סופרים אם צריך לכך):

ז מותר להשקות ירקות תלושים כדי שלא יבמשו שכיון שירקות הללו ראויים לאכילה כיומן מותר להשקותן כדרך שמותר למלטם⁴¹ אבל אם אינן ראויים לאכילה היום שאסורים במלטול אסור להשקותן⁴².

ולכן אסור להדריה בשר שלא נמלח שחל יום שלישי להיות בשבת כדי שלא יאסר לבישול לפי שהוא אסור במלטול⁴³ אם הוא בשר קשה שאינו ראוי לבוס אותו כמו שנתבאר בס"י וש"ח⁴⁴ ואפילו אם הוא רך שראוי לבוס אין להקל שכיון שאינו רוצה לאכלו היום יש איסור בהדרתו משום שמורה משבת לחול⁴⁵ ואינו דומה לירקות שראויים היום לאכילת כל אדם ואינו ניכר כלל שמורה משבת לחול כי שמא יאכלם היום משא"כ בשר חי שאינו ראוי לבוס אלא למו שדעתו יפה וגם אין דרכו כלל לבוסו חי אלא לבשלו וניכר הדבר שמורה משבת לחול⁴⁶.

ואפילו ע"י נכרי אין להקל שאף שהתירו במקום הפסד מרובה לעשות ע"י נכרי כל דבר שאינו אלא משום שבות כמו"ש בס"י ש"ז⁴⁷ מכל מקום כאן אין הפסד כל כך אם לא ידחנו שיוכל לאכלו צלי⁴⁸:

קונטרס השלחן.	עב ראה לקמן סוף ס"ג.
ג מ"ז שם. מ"א וספ"ג.	עג ראה בדי השלחן ס"י קבח ספ"ג. וראה לקמן סוף
ד ט"ז שם.	הס"י וש"ג.
ה ראה בדי השלחן ס"י קבח ספ"ג.	עד ט"ז סוף ספ"א.
ו רשב"א בתשובה ח"ד ס"י ע"ג. ש"ע ס"א. מ"א ספ"ג.	עה שלפי הגדולים שם למי. רע"א. וד"א שם וספ"ג.
ז מ"א שם.	עו רש"י קה"ב ב"ד"ה ואלו.
ח וד"א סוף ספ"ג.	עז ראה מ"ז שם ומ"א שם.
ט סוף סוף סח.	עח ט"ז שם.
י כדלעיל ס"י שב ס"י וש"ג.	עט ט"ז סוף ספ"ה. וראה גם מ"א ספ"ה.
יא מ"א שם. וראה לקמן ס"י תק ס"כ נבי וי"ט שמחלק	פ חוקיה משמיה ראביי ש"ס. מור וש"ע סוף ס"ג. ש"ע ס"ה (מבטלת).
בין הדרת בשר בדיים לבין שריית גביס בלבד.	פא ש"ח הקלטה ס"י פה. ש"ע שם (מבטלת). וראה לעיל ס"ב.
בב סוף יב.	פב הושלם עפ"י לוח התקון ויטאמור תר"ו. וראה
בג מ"א שם.	

הלכות שבת שכא

תקסג

ז הצריך לדרך פלפלין וכיוצא בהם ליתן לתוך המאכל בשבת¹³ מותר לכתוש אותו בשנייה¹⁴ גדולה¹⁵ מדרך החול כגון ביד של סכין¹⁶ וכיוצא בו¹⁷ אפילו הרבה ביותר¹⁸ אבל לא במדוך אפילו אינו של אבן כדרכו בחול אלא של עץ¹⁹ וכיוצא בו.

ויש אומרים²⁰ שצריך גם כן שידוך גם כן בתוך הקערה וכיוצא בה אבל לא במכתשת אע"פ שכותש ביד של סכין וכיוצא בו ואין לשום הפלפלין תוך בנדר וכתוש בסכין עליו מפני שמוליד ריח בכגור אע"פ שאינו מתכוין לכך²¹ כמ"ש בס"י תקי"א²² ויש מתורוין²³ לכתוש במכתש (ומוב להחמיר במקום שאפשר²⁴).

אבל אסור לחתכם בסכין²⁵ אפילו כדי לאכול מיד²⁶ והוא הדין לכל התכלין שאין דרך לאכלם אלא ע"י תערובת²⁷:

ח אבל כל דבר הראוי לאכילה כמות שהוא ואינו גדולי קרקע²⁸ שאין במינו מחינה²⁹ כלל כגון בשר מבושל או צלי³⁰ או נבינה³¹ וכיוצא בהם מותר לחתוך דק דק³² (אפילו שלא לאכול מיד³³) מפני שאין מחינה באוכלין³⁴.

ואפילו היא גבינה קשה מאד מותר שהרי אפשר לעסה בקושי³⁵ ושם אוכל עליה ומותר לחתכה (אפילו מי שאינו יכול ללעוס³⁶) בין בסכין בין בקדרום או מגירה³⁷ שאף שהם כלים שמלאכתם לאיסור מותר לטלטלם לצורך גופם כמו שנתבאר בס"י ש"ח³⁸.

אבל אסור לגוררה דק דק במורג חרוץ בעל פיות³⁹ (שקורין ר"ב אייזוי⁴⁰ בלא"ס⁴¹) אפילו כדי לאכול מיד⁴² דכיון שהכלי מיוחד לכך הרי זה דרך חול כמו שחיקת תכלין במדוך ובמכתשת⁴³ והוא הדין בכלי אחר המיוחד לכך⁴⁴:

ט אבל בשר חי הואיל ואינו ראוי אלא למי שרעתו יפה לכוס אותו שלא כדרכו אין

-
- צד** תרבי"ח פכ"א ה"ב
  - צה** רבא קמא, א. מור וש"ע ס"ו.
  - צו** ראה שבלי הלקט ס"י צב בשם רבינו ישעיה. הובא ב"י ר"ה כתב האגור.
  - צז** גמ' שם. מור וש"ע שם. וראה גם לקמן ס"א.
  - צח** ראה תוספתא פמ"ו ה"ג (בנין הפרור. הובא לקמן שם). אגור ס"י תפח (בשולי הקערה).
  - צט** רבא שם. מור וש"ע שם.
  - ק** ראה תוספתא שם. שבלי הלקט שם. וראה רש"י שם ר"ה דקמשני.
  - קא** ב"י מור"ח מותר בשם הרמב"ם שם. ש"ע שם. ט"ז סק"ו.
  - קב** ט"ז שם. עינין מ"ו ס"י תקיא סק"ה, וצ"ע.
  - קג** ק"ו ס"ו. ושם: אם הוא מתכוין לכך. וראה ק"א שם סק"א: אף שהוא פסק רישיה, דרי דעת האחרונים להחיר פסק רישיה בריח ... וכן עיקר. וראה קובץ כניס תורה ה"ח ע' מד.
  - קד** אגור ס"י תפח בשם יש מי שנתיר, הובא ב"י ר"ה כתב האגור. מ"א סק"ט. וז"ה משמעות הבור.
  - קה** משמעות הרבי"ש בתשובה ס"י קפר, עינין מ"א ס"ק יב.
  - קו** מ"א סוף סק"ט.
  - קז** עינין סק"ב [אוצ"ל: ס"ב], בש"ע וברמ"א]. וז"ח ברמ"ם פכ"א ה"ח (דאם הוא כדי למשלו חייב משום מוקן). וראה פ"י מג"ם משכ"ו ס"ק י. כדי השלחן
-
- ס"י קכ"ב סק"ב.
  - קח** עינין לעיל סוף ס"י רב פנינים כא"ב. ס"י ר"ג ס"ו.
  - לקמן ס"י תרי"ב ס"א. וראה גם לקמן ס"ב במסגרי.
  - קט** תרומות הדשן ס"י גז. הובא ב"י ר"ה אסור לחתוך. וראה גם מ"ז סק"ה. מ"א סק"ו.
  - קי** מ"ז שם.
  - קיא** תרומת הדשן שם. ש"ע ס"ט.
  - קיב** מ"א סק"ב. וראה גם אליה רבה סק"ה. וראה תהלת לידו ס"ק יא.
  - קיג** תרומת הדשן שם. ש"ע שם.
  - קיד** עינין ב"י שם.
  - קטו** תוס' ע"ב, בן ר"ה האי. רא"ש פ"ז ה' תרומת הדשן שם. מ"א שם.
  - קטז** מ"א סק"ב.
  - קז** תרומת הדשן שם. מ"א שם.
  - קיח** תשנה קכ"ב, ב. מ"א שם (מגירה הוא כעין סכין ויש בו פנימות הרבה, רש"י במשנה שם).
  - קייט** סק"ה יב.
  - קכ** רבי"ש בתשובה ס"י קפר. ש"ע ס"ו.
  - קכא** מ"א סק"ב.
  - קכב** בלשון אשכנז.
  - קכג** מ"א שם.
  - קכד** רבי"ש שם. מ"א שם. וראה לעיל ס"ו.
  - קכה** מ"א שם.

הלכות שבת שכא

תקסד

שם אוכל עליו לענין זה ושייך בו מחינה^{קכ} ולכן אסור להחבו דק דק לפני העופות^{קכ} ואע"פ שהוא ראוי לכלבים אין שם אוכל עליו בשביל כך הואיל ואינו עומד לכלבים אלא לאדם או לעופות מחמת חשיבותו^{קכ} ולזה אינו ראוי בלא התיבה זו:

י וכל זה בדבר שאינו גידולי קרקע^{קכ} אבל כל דבר שהוא מגידולי קרקע אפילו הוא אוכל גמור יש בו משום מוחץ^{קכ} הואיל ויש במינו מחינה דהיינו בתבואה וקמנית^{קכ} ולפיכך אסור לחתוך הירק דק דק^{קכ} כדי לאכלו^{קכ} וכן גרוגרות וחרובים לפני זקנים^{קכ} ואם חתך דק דק חייב משום מוחץ^{קכ}.

אבל מותר לפרר הלחם דק דק לפני התרנגולים ואין בזה משום מוחץ הואיל וכבר נמחנה התבואה שממנה נעשה הלחם ואין מחינה אחר מחינה^{קכ}.

וכל זה בחותך ומניח ואינו אוכל לאלתר אלא לאחר שעה אבל מותר לחתוך דק דק כדי לאכול לאלתר^{קכ} או בשביל אחרים שיאכלו לאלתר^{קכ} או בשביל תרנגולים שיאכלו לאלתר^{קכ} מפני שלא אסרו על האדם לאכול מאכלו בחתיכות גדולות או קטנות^{קכ} אם כן דרך אכילתו כך הוא לאכול גם בחתיכות קטנות^{קכ} וכל שהוא דרך אכילה אין בו משום מלאכה^{קכ} כמו"ש בסי' שי"ט^{קכ} לענין כורר אוכל מתוך הפסולת כדי לאכול לאלתר שאין בו משום מלאכה הואיל ודרך אכילה כך הוא ומותר אפילו לבתחלה.

ויש מפקפקים על היתר זה^{קכ} ונכון לחוש לדבריהם ליותר לחתוך את הירק (שקורין שלאמיון) לחתיכות גדולות קצת שאו אין בו משום מוחץ לדברי הכל^{קכ}.

אבל במדינתנו נהגו לחתוך הצנן דק דק מאד^{קכ} וכן בצלילים ויש להם על מי שיסמכו ועל כל פנים צריכים ליותר שלא יתחילו עד אחר יציאה מכות הכנסת שצריך שיהא סמוך לסעודה ממש^{קכ} כמו שנתבאר בסי' שי"ט^{קכ} לענין בורר:

יא וכל זה לחתוך דק דק בסכין אבל לדרך במדוך אפילו של עץ אסור אפילו כדי לאכול מיד ואפילו גמור כמו גרוגרות וחרובים לפני זקנים^{קכ} וכן שום ושחלים וכיוצא בהם מאוכלים הנדוכין אסור לדרך אותם אפילו לאכול מיד^{קכ} אבל

קלו רש"י"ם הובא בהנחה מיימנית שם את נ. סמ"ג ל"ח סה (ג, ב). מרדכי שם רמו שמה. רמ"א שם. וראה גם לקמן מי תקד ס"ז נבי י"ב.
קלז רשב"א שם. הובא בר"ן שם (לב, א) ד"ה אמר רב פפא. רמ"א שם.
קלח ב"י ד"ה אסור לחתך.
קלט רשב"א שם. ר"ן שם. רמ"א סק"ז.
קמ רשב"א שם. רמ"א שם.
קמא מ"א שם.
קמב רשב"א שם.
קמג ס"א. וראה גם סי' שכ סוף ס"ב. שם ס"ח.
קמד שלטי הגבורים שם (לב, א) אות ב. וב"י שם בסופו לדעת רש"י"ם ורא"ס. והבאו במ"א סק"ז.
קמה ב"י שם. רמ"א שם.
קמו מ"א שם. וראה גם לעיל סוף ס"ד.
קמז מ"א שם.
קמח סוף ס"ד.
קמט וסכתא פט"ו ה"ג. הובא ב"י מר"ה כתב האגור.
קנ משמעות ש"ת הירוב"ש סי' קפד.

קנו תרומת הדשן סי' נו. מ"א סק"י.
קנז תרומת הדשן שם. רמ"א ס"ב. מ"א שם.
קנח תרומת הדשן שם ומ"א שם כמעט הראשון.
קנט תרומת הדשן שם.
קל רמ"א"ם בראים השלם סי' ערך (קלג, ב) הובא בהנחה מיימנית פכ"א אות ע. אור וזעז ח"ב סי' ס. תרומת הדשן סי' נו לדעת הרשב"ם שהובא בהנחה מיימנית שם. מ"א סק"י לדעת קמח מהמפקדים. וכ"ה משמעות הרמ"א ס"ב.
קלא תרומת הדשן סי' נו.
קלב רב פפא ע"ד, ב ורש"י שם ר"ה דפרים ותוס' ק"ד, ב ד"ה אלא. מור וש"ע ס"ב.
קלג רשב"א בתשובת ח"ד סי' עה. הובא ב"י ד"ה אסור לחתוך. וראה ב"י שם ומ"ז סי' שכר סק"ה ברעת הרמב"ם פכ"א ה"ה.
קלד תוספתא פט"ו ה"ג ובינה פ"א ה"ג. הובא ב"י מר"ה כתב האגור. רמ"א שם. וראה מ"א סק"ד.
קלה רב פפא שם. ש"ע שם. בענין גרד מלאכת מוחץ ראה לעיל סי' שא ס"א. סי' שכ סוף ס"ז ומ"ה.
לקמן סי' תקא סוף ס"ב.

הלכות שבת שכא

תקסה

מותר לרסקן בשניו גדול כגון בעץ הפרור או ביד של סכין קטנה וכיוצא בו כמו שנתבאר בפלפלין קנ"ב:

יב אין כותחין מלה במדק אפילו של עץ קטן אלא צריך שינוי גדול קטן כגון לרסקו בידו של סכין או בעץ פרור קטן אבל אסור לחתכו בסכין דק דק קטן (שכינו שאינו ראוי לאכילה אלא ע"י תערוכת דינו כתבלין ולא כבשר וגבינה אף על פי שהוא ג"כ אינו מגדולי קרקע כמותם) במה דברים אמורים במלה הגם בתחלתו אבל מלה שהיה דק מתחלה ונתבשל ונעשה פתיתין מותר לחתכו בסכין דק דק כמו שמותר בפת קטן משום שאין מוחין אחר מוחן כמו שנתבאר קט"ז:

יג דבר שאינו חפץ לאכלו (ולא להאכילו להניוק קט"ט) לאלתר אסור ללעסו בשניו משום מחינה קט"ח:

יד חלות דבש שנתרסקו מהכוורת מבעוד יום אסור לרסקן להוציא מהן הרבש קט"ט מפני שהוא מפריד אוכל מפסולת דהיינו הרבש הראוי לאכילה מהשעיה שאינה ראויה לזקק ויש בזה משום מפרק קט"ט וגם משום בורר אוכל מפסולת קט"ט ואף על פי שמרסק כדי לאכול לאלתר כמו שנתבאר בסיומן ש"כ קט"ח.

ואפילו יצא הרבש מעצמו אסור עד לערב גזרה שמא ירסק בידים כדי לאכלו היום קט"ט אלא אם כן נתרסקו החלות מבעוד יום שאז מותר הרבש היוצא ממנו בשבת כיון זיתים וענבים שנתרסקו מבעוד יום קט"ט כמ"ש שם קט"ט ובס"ב רנ"ב קט"ט.

אבל מותר לאכול הרבש הרבוק על גבי חלות סביב אף על פי שלא נתרסקו מבעוד יום קט"ט:

מזן אסור לרדות רבש מהכוורת בשבת מרברי סופרים קט"ט מפני שרומה לתולש קט"ט במה דברים אמורים כשהחלות הן דבוקות בכוורת שנראה כעוקף דבר מגודולו אבל אם נתלשו מהכוורת מבעוד יום ומונחים כך בתוכה מותר להוציאן קט"ט ולאכול הרבש הרבוק על גבן סביב קט"ט ואפילו הן דבוקים בכוורת אלא שנתרסקו בתוכה מבעוד יום קט"ט והרבש צף בכוורת קט"ט מותר להוציא ולאכול קט"ט:

קסא סעף ה.
קסו ראה ב"ב סו"ה ואסור לרדות.
קסז כרבי אלעזר במשנה קטנן, ב. וכר"א ור"ש בברייתא שם קט"ט ע"ב, וכל"פ היר"ף שם (סא, סע"א), והרמב"ם פכ"א דמ"ז, והרא"ש פכ"ב סו"ה ד.
קסח סעף ד.
קסט סוף סו"ה.
קע מ"א סק"ג, וראה גם תוס' מג, ב. ד"ה רחשיב.
קעא כהבנים בברייתא צת, א. מור ושליש ס"ג. ולענין דיימת דתת ראה לעיל מ"ג רנ"ב ס"ג.
קעב מור ושליש שם, וראה גם רמב"ם פכ"א דמ"ז.
קעג דש"ב"א מג, ב. ד"ה לא מצרית, וכן דעת התוס' שם ד"ה רחשיב, הובאו במ"מ שם ה"ו ובי"ד ר"ה ואסור לרדות רמ"א ס"ג, מ"א סק"ג.
קעד מ"א שם.
קעה ב"י שם ורמ"א שם.
קעו תוס' מג, ב. רש"ב"א שם, רמ"א שם.
קעז מ"א שם.

קנא תוספתא שם, וראה גם שכלי הלקט ס"י צב הובא ב"י שם.
קנב סעף ז.
קנג תוספתא פט"ו ה"ג, ש"ע ס"ה.
קנד הגדת הלבוש ס"ח, וראה גם לעיל ס"יא וס"ז.
קנה תוספתא שם, ש"ע שם.
קנו משמעות הכל בו ס"י לא (לב, ד), ורמ"א ס"ה.
קנז כל בו שם, רמ"א שם, וראה תוס' ביצה יד, א סו"ה בית הלל.
קנח סעף ז.
קנט ראה לקמן ס"י שלא ס"א.
קס מ"א סוף סק"ב, משמעות לשון קנז, סע"א ור"ה לועס.
קסא משמעות המשנה קטנן, ב וגנ' קמת, ב. מ"א סק"ג.
קסב מ"א סוף סק"ג.
קסג ראה לעיל ס"י שה סוף סכ"ח, ס"י שכ ס"ח.
קסד מ"א שם.

תקסו

הלכות שבת שכא

מזן הלש הוא מאבות מלאכות^{קט} ואינו חייב בנתינת המים לתוך הקמה כלכר אלא עד שיגובל^{קע} כדרכו בחול^{קפ} ואין המגבל חייב אלא בדברים שהם בני גיבול^{קפא} כגון קמה^{קפב} או עפר^{קפג} למיש של בנין^{קפד} אבל אפר^{קפה} וחול הגס^{קפז} ומורסן^{קפח} וקמה קלי^{קפס} וכיוצא בהם^{קפט} לאו בני גיבול הן והמגבלן פטור^{קצ} אבל אסור מדברי סופרים לגבל קמה קלי הרבה שמא יבא לגבל קמה שאינו קלי^{קצא} ויחייבו^{קצב} אבל מותר לגבל את הקלי מעט מעט^{קצג} שוהו שינוי מדרך החול^{קצד} (ואפילו אם הגיבול הוא עב וקשה ונראה כלש מותר כיון שמגבל בשינוי^{קצה}) אבל תבואה שלא הביאה שליש שקלו אותה ואח"כ טחנו אותה גסה והרי היא כחול והיא הנקראת שתיתא מותר לגבל ממנה בחומץ וכיוצא בו אפילו הרבה כבת אחת^{קצו} והוא שהיה הגיבול רך אבל קשה אסור^{קצז} מפני שנראה כלש^{קצח} (אלא אם כן מגבל מעט מעט כמו שנתבאר בקלי^{קצט}) ואפילו בדרך צורך לשנות^{קצ} מעט אם עושה הרבה כבת אחת כיוצא נותן את השתיתא ואח"כ נותן את החומץ^{קצא} אם הוא מקום שרגילין בו כחול ליתן החומץ תחלה^{קצב} ובמקום שרגילין כחול ליתן השתיתא תחלה יתנו בשבת החומץ תחלה^{קצג}.

ויש חולקין על כל זה ואומרים שאין חילוק בין דברים שהם בני גיבול לדברים שאינם בני גיבול כלל (ובכולן חייב בנתינת מים לדברי^ק או אחד משאר משקלין^{קא} ומי פירותין^{קב} אע"פ שלא יגבל כלל כי נתינת המים זהו גיבולו אלא אם כן הגיבול הוא רך^{קג} שאו אין כאן לשינוי^{קד} כלל ואין איסורו אלא מדברי סופרים והתירוהו לצורך השבת ע"י שינוי^{קה} שיתבאר בין בדברים שהם בני גיבול בין בדברים שאינם בני גיבול ולפיכך בין קלי בין שתיתא אסור ליתן בהם המשקה בשבת אפילו בשינוי מדרך החול^{קז} אלא אם כן הוא

קצח תשנה ע"ג. א. רמב"ם פ"ו הל"א.
קצט כרבי יוסי בריהיא קנה. ב. רי"ף שם (סו. רע"ב).
קצ רמב"ם פכ"א הל"ג. רא"ש פכ"ד סו"פ ג. מ"א סק"ה. וראה אנלי מל מלאכת לש סק"ב.
קפ גמ' קט, רמ"א ורש"י שם ר"ה רבי יוסף.
קפא גמ' יד, א. ורש"י ביצה לג. ב. ר"ה וקטנא. רי"ף פ"ד בדבצה (יה, א).
קפב גמרא יד, א. קנה. ב.
קפג גמרא יד, א. רמב"ם פ"ח הל"ו.
קפד רש"י שם ר"ה עפר. וראה לקמן סי' תקנ"ב מ"ט והמגבל מעקב שבת וכשבת טח ומנצרה פי התנור חייב ממיס ל"ה.
קפה שבת שם. ביצה לג. ב. רמב"ם שם.
קפו רמב"ם שם.
קפז רמב"ם שם ופכ"א הל"ה. וראה לקמן סי' שס"ג.
קפח משמעות הרמב"ם שם הל"ג. מ"א שם. וראה פכ"ד לה"צ פ"ח א.
קפט רמב"ם פ"ח שם.
קצ ראה מ"ב שם.
קצא רמב"ם פכ"א הל"ג. שו"ע ס"ד (שנא יבא ללש).
קצב נקולת שבת סק"ב.
קצג רב חמא בנ"ח שם וכפ"ה ר"ה ורי"ף שם. רמב"ם שם. שו"ע שם. וראה גם לקמן סי' שס"ג גבי מורסן, ושם: או אפילו הרבה כבת אחת אלא שלא יערים בידו ארץ נותן המים לתנו כדרכו בחול, אלא מעקבו בו תרודו או מגל שתי וערב בו.
קצד גמ' מ"א שם.

קצח ב"ה ר"ה קמה. וכו"ה משמעות הש"ו סק"א דמ"א סק"ה. וראה גם אליה רבה סק"ט.
קצו רמב"ם שם. שו"ע שם.
קצז גמ' שם. רמב"ם שם. שו"ע שם.
קצח רמב"ם שם. שו"ע שם.
קצט ראה פכ"ד צ"צ פ"ג, ד (סק"ה).
ר הגדה בשו"ע שם.
רא רב יוסף בנמ"ג שם. רמב"ם שם. שו"ע שם.
רב רב יוסף שם ורש"י ר"ה בחול.
רג דמ"א סכ"ו. ובמקום שאין מנהג ידוע – ראה פכ"ד צ"צ שם.
רד תוס' יד, א ר"ה אבל דאבי"ד בהשגות מופ"ה. רמב"ם קטו, א. השב"א שם. מ"ב שם כ"שם האחרונים. הובא בב"י רס"ו שכר ובמ"א כאן סק"ט. וראה גם לקמן סי' תקנ"א ס"א.
רה כרבי בב"ריהא קנה. כ. ספר התרוסות ה"ב. סו"ג ל"ח סה (ג, ב). סו"ק סי' ר"א (ע' רפח). הובאו בב"י ר"ה ומ"ש רבינו כ"שם. וראה גם לקמן סי' שס"ג בדיעה ה"ב. וראה לקמן סי' שכו פ"ט שאם אינו נותן מים מגיע אלא שולקתו בידים רמזות מותר ל"ה מפני שהוא גיבול כלאחר יד. וראה לקמן סי' שט"ז סכ"ז.
רו ראה וירושלמי פ"ח הל"ב.
רז ראה אנלי מל מלאכת לש סק"ג. וראה מ"ב תענינים שצ"ח לסי' תנב ק"א סק"ה.
רח ראה תרומת הדישן סי' ג. וראה פ"ו סק"ב.
רי רש"י קטו, א ר"ה בעקבה.
רי תרומת הדישן שם.
ריא ראה גם לקמן סי' שכר סוף ס"ג.

הלכות שבת שכא־שכנ

תקסז

גיבול רך רב שאז מותר ליתן בשינוי היינו ליתן השתייתא תחלה ואח"כ החומצין במקום שהוא שינוי או להפך במקום שההפך הוא שינוי וכשנותן בשינוי מותר לגבל אפילו הרבה בבת אחת כיון שהוא גיבול רך אבל גיבול עב אסור בכל ענין משום לשריף אלא אם כן נתן המשקה כבר מבעוד יום או מותר לגבל בשבת (מעט מעט) בין בקלי בין בשתייתא.

ולפי סברא הראשונה הדרל שלשו מערב שבת יכול לערבנו במשקה למחר בין בידא בין בכף ובג' וליתן לתוכו רבש ובלבד שלא ימרוף כבה אלא מערבור ומעט מעט (חסרונה).

שכג דין השאלה וקנין צרכי שבת והדחת הכלים ותיקונין ומבילתין בשבת וכו' ב"ב סעיפים:

א מותר לומר לחבירו בשבת מלא לי כלי זה משקה פלוני והשקני ואשלם לך אחר השבת אפילו הכלי הוא מיוחד למדה (פירושי) שרגיל המוכר למדור בו ולמכור ואין בוה משום קונה קנין בשבת כשבידו כן מפני שאף המשקה את חבירו בדרך מתנה רבנו ב"ב לפעמים להשקותו בכלי המיוחד למדה.

(אבל כשמוכר לו שם מדהו אפילו אינו קונה ממנו כלל אלא שואל ממנו ואומר לו השאלוני מדה יין שאין לאסור כלל משום מקה וממכר מכל מקום יש איסור משום עוברין החול במה שהמשאל מודר לו המדה שמבקש ממנו כמו שנתבאר בס' שו"ת עובדין שאסור למדור שום דבר בשבת מפני שהוא מעשה חול וחלול לשבת אבל כשאנו

רב תרומת הדין שם. ב"ב שם בסופו. מ"א סק"ד.
ריג ג' ק"ג, א. ובמ"א ס"ד וס"ו.
ריד רמ"א שם.

רטו מ"ז סק"א לדעת המור.

רטז תרומת הדין שם. מ"א שם.

רז תרומת הדין שם.

ריח מור בשם ספר התרומה שם. שו"ע ספ"ז בשם ויש אומרים.

ריט עיין לקמן סי' שעד סוף ס"ג דור"ק. ושם: אם נתן המים מערב שבת או אין בניבולו בשבת איסור מן התורה אלא מדין והתירוהו ע"י שינוי בדרך זו שנתבאר וא' מהרמב"ם הוא לגבולו מעט מעט. וראה גם לקמן סי' שבו ס"ב.

רב ולענין הלכה – ראה לקמן סי' שעד שם: וברב נתבאר שם (בס' שבא) שיש להחמיר כמבאר זו, וכן נהגין. ולקמן סי' שבו שם: שיש להחמיר שלא לגבל ע"י שינוי בשבת אלא אם כן נתן המים מערב שבת. וראה לקמן סי' תענ מ"ד: אם הל פסח בשבת צריך לומר לרבך החרוסת במשקה מניש' ואם שבת לרכבו מניש' ירכבו בשבת ע"י שינוי היינו שמתחלה יתן המשקה לתוך הכלי ואח"כ יתן לתוכו החרוסת ויכול לערבנו באנגבו או אוחו בכלי מנגעני עד שתקרב. וראה בדי השלחן סי' קל סק"ג. וראה לעיל סוף ס"ד: מה שהגנו להתקן צנן רק דק ונתקן אחרו בקערה ... ושופכין עליו חומצין אין איסור בדין; משמע אף לא משום לש. אבל ראה פ"ד הלצ"ג מו. ב. קצות השלחן סי' קל ס"ג. בדי השלחן סי' קב סק"ד. וראה בדי השלחן סי' קל סק"ג.

סימן שכג

- א** משנה ביצה כמ', א כתי"ק. מור וש"ע ס"א.
- ב** רבא בגמ' שם. מור וש"ע שם.
- ג** רש"י שם ד"ה המיוחד. מ"א סק"א.
- ד** שאסור כדלעיל סי' שו ס"ד וש"ג.
- ה** שהו תירונו כשהוא לצורך השבת (כדלעיל סי' שו ס"ג).
- ו** לקמן סי' תגור ס"ג. סי' תקפד ס"א. וגם כאן אינו קונה בשבת אלא בהקפס (כדלעיל סי' רנב ס"ב. סי' שו ס"ז) ושאלה (כדלקמן סי' תקפ"ו). וראה לקמן סי' תקפס ס"א (שיכולו לתבוע למחר שפרענו לו). שו"ת אדה"י סי' ב.
- ז** רבא אליבא דרבנן בגמרא שם. רש"י שם ד"ה הבא.
- ח** רבא שם. מור ורמ"א ס"ג.
- ט** חושמנות הגמ' והפוסקים. ראה תוס' בי"מ ע"ה, א ד"ה בני בורה. ראש"י פ"ה סי' עז. ב"ב מוס"פ תקין. וראה מ"מ וציונים.
- ט** ראה משנה קמה, א. רמב"ם פ"ג ה"ב. וכדלעיל סי' שו ס"ח"ב.
- י** ראה ט"ז סק"ב. ולענין משקל ראה לקמן סי' תק ס"ג. יא מ"ח וש"ג.